

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:	SECRETARIS:	PENNINGMEESTER:	REKENING:
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN	J.P. FALISE	750-9109554-54 of
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 19 Nr. 2 februari 1990

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

FEBRUARI - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot een voordracht met dia's en documentatiemateriaal die doorgaat op

donderdag 22 februari 1990 om 20u30

in de Conferentiezaal van het V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : DE OOSTENDSE WALVISVAART (1727-1734)

De spreekster : Mevr. Sigrun KIRCHNER, Licentiate in de Geschiedenis.

Sigrun KIRCHNER, een Antwerpse, studeerde voor enkele jaren af aan de Gentse Rijksuniversiteit met onderscheiding. De titel van haar Licentiaatsverhandeling was : "De Zuidnederlanders op walvisvaart onder het Oostenrijks bewind".

Vanavond spreekt zij ons over het ontstaan van de walvisvaartcompagnie in de Zuidelijke Nederlanden. Hoe deze compagnie in 1727 te Brussel werd opgericht (financiële zetel) en hoe, in hetzelfde jaar nog, te Oostende de eerste schepen werden uitgereed.

Aan de hand van allerlei bronnen (correspondentie, boekhouding en scheepsjournaal) worden U de reizen van de walvisvaarders beschreven. Vervolgens wordt dieper ingegaan op de gebruikte schepen en de uitrusting ervan, de walvisprodukten en de verkoop daarvan. De opbrengst wordt dan vergeleken met de gemaakte kosten.

Officieel heeft de compagnie bestaan tot in 1734. De reden van dit kortstondig bestaan en het falen van de compagnie worden uiteengezet in het besluit.

Sigrun KIRCHNER gaf verleden jaar een voordracht over de maritieme aspecten van deze zaak voor de Koninklijke Marine Academie, afdeling Geschiedenis en Archeologie. Momenteel werkt ze aan een bijdrage over dit onderwerp voor de "Mededelingen van de Koninklijke Marine Academie".

Over dit onderwerp uit de Oostendse maritieme geschiedenis was tot nog toe weinig geweten, laat staan gepubliceerd. Gelukkig wordt daar vanavond aan verholpen en krijgen we eens te meer het neusje van de zalm.

Een voordracht die U niet moogt missen en die eens te meer een sluier licht van een aspect van onze geschiedenis. Wij rekenen op Uw aanwezigheid en elk zegge het voort.

VISMIJN PERIKELEN IN 1751

door Jan COOPMAN

Op 30 november 1751 geven Jacob MABESOONE, Jacob WASSENBERGHE en Jacob DUDAL alle drie stuurlieden op visserssloepen, voor notaris BLONDEEL een rechtzetting over een schriftelijke verklaring door hen ondertekend, maar opgesteld door Sieur Joos VAN ISEGHEM "collec-teur van de mynne", en medeëigenaar van zes sloepen, en waarin zou staan dat zij geen klachten hebben over de vismijn. Nu verklaren zij onder eed dat VAN ISEGHEM van hen niets anders gevraagd heeft dan een getuigenis van zijn goed gedrag, met de vermelding dat hij hen betaald heeft voor hun verkochte vis. In die zin had hij de tekst voorgelezen maar verzweeg daarbij dat ze nog meer bevatte. Zij zouden anders zeker geweigerd hebben hun handteken te plaatsen, omdat 5 % die VAN ISEGHEM doet betalen voor de verkoop van vis langs de vismijn om, een onrechtvaardige last is, en Oostende de enige haven is die de vissers verplicht hun vangst op die manier te verkopen, tot groot nadeel van henzelf en van de eigenaars van hun sloepen.

Op dezelfde dag komen de stuurlied Thomas DE ROO en Erbald WASSENBERGHE getuigen hoedat "Duymkercke", Nieuwpoort en Blankenberge over geen vismijn beschikken en hun vissers in volle vrijheid hun vis afslaan en verkopen. De 5 % heffing op de verkoop door de mijnmeester is er de schuld van dat de eigenaars niet kunnen leven van de opbrengst van hun sloepen en er verschillende de visvangst verlaten hebben daar waar zij in geval van winst, in het bedrijf zouden gebleven zijn en grote sloepen hebben gebouwd om in de Noord te varen. De huidige schuiten hebben geen dek en zijn te klein. Zij zijn verder van mening dat indien onze vissers gelijkgesteld werden met die van de andere 3 havens er niets zekerder is "ofte daer sal haest binnen dese stadt eene capitaele visscherie van groote sloepen aanghequickt worden" - want de 5 % die de eerste winst is voor de eigenaars, zal hen aansporen om visserssloepen te doen bouwen. Daardaar zullen veel arme mensen uit de nood geholpen worden die nu, bij gebrek aan mogelijkheden, hun kost niet kunnen verdienen met het breien van netten en door het verlenen van andere diensten.

Op de 2de december verklaren dhr. Frans Jozef KEMPE oud-schepen, Sieurs Jan DE ROO, Pieter LOHR en Jozef GYSELINCK, allen poorters te Oostende, dat zij eigenaars geweest zijn van verschillende schuiten en dat zij de visserij met aanzienlijk verlies moeten stopzetten. Zij schrijven dit toe aan het feit dat de vissers niet vrij zijn om zelf hun vangst te verkopen. Een tweede groep eigenaars bestaande uit dhrn. Jan Baptist CRYTSAERT en Jacob FLAN-DRIN, Srs Jacob SNICK, Pieter TERMOTE, de afwezige Jan DUNYNCK vervangen door zijn echtgenote Adriane MOLY, Hendrik TROMPERT, Frans BEDET en Joris PILAEIS, verklaart dat zij nog steeds schuiten in de vaart hebben doch wegens de aangehaalde redenen geen winst kunnen maken. Daarom zullen zij ook de visvangst moeten verlaten tenzij de vissers dezelfde vrijheid en voorrechten krijgen als in de andere drie steden. Het is nl. een uiterste noodzaak voor de welvaart van de stad en om de armen een broodwinning te bezorgen, dat de vissers vrijgesteld worden van de vismijn om zelf hun vangst op de kaai te mogen afslaan en verkopen.

Alles lijkt er op te wijzen dat Joos VAN ISEGHEM betrokken was in

een proces wegens het invoeren van de visverkoop via de vismijn gekoppeld aan een heffing op de verkoop.

Bron : R.A.B. Oud notariaat 826 (Blondeel) akten 89, 90 en 95.

"THE OSTEND MANIFESTO" (oktober 1854)

door Luc FRANÇOIS

Op 9 oktober 1854 kwamen drie Amerikaanse ambassadeurs voor geheim overleg bijeen te Oostende. Ze waren alledrie op post bij Europese regeringen : Pierre SOULÉ te Madrid; James BUCHANAN te Londen en John MASON te Parijs. Op 12 oktober 1854 reisde het trio door naar Aken : het hoopte daar meer privacy te vinden en vooral wilde het de internationale pers ontlopen. Zes dagen later resulteerde hun overleg in een "geheim" document aan de Amerikaanse regering, hun opdrachtgever. Nog voor het document Washington bereikte stonden de voornaamste passages reeds in de Amerikaanse en Europese pers. Het Amerikaans ministerie van Buitenlandse Zaken zag zich verplicht zich van het document te distancieren. De nota, die ten onrechte de naam van "The Ostend Manifesto" meekreeg, bleef dus zonder gevolg, maar bracht wel de naam van Oostende in heel wat studies over internationale politiek van de negentiende eeuw. Veel minder bekend is echter het lokale luik van deze anekdote, dat ik aan de lezers van "De Plate" wil voorleggen. Waarom kozen de Amerikanen Oostende uit als onderhandelingsplaats ? Waren ze door een lokale personaliteit naar hier uitgenodigd ? Waar logeerden en vergaderden ze ? Zijn er in de Oostendse pers sporen van dit kortstondig diplomatiek overleg overgebleven ? Kwamen de ambassadeurs in contact met het stadsbestuur ?

De hiernavolgende paragrafen plaatsen "The Ostend Manifesto" in een ruimer, internationaal kader.

Sedert hun onafhankelijkheid hebben de Verenigde Staten van Amerika steeds een buitengewone interesse aan de dag gelegd voor het centrale gedeelte van het Amerikaanse continent. Meer bepaald ten aanzien van Cuba waren heel wat politici van oordeel dat dit eiland "the Key to the Continent" vormde en dat het om geopolitieke redenen beter was dat het deel zou uitmaken van de Verenigde Staten zelf.

Cuba, dat Spaans bezit was bij het begin van de 19e eeuw, werd ook door Frankrijk en Groot-Brittannië begerig bekeken. De Britse interesse voor het eiland was in 1823 de directe aanleiding tot het afkondigen van de Monroe-doctrine ("Amerika voor de Amerikanen") en de Verenigde Staten duldden voorlopig nog wel de Spaanse aanwezigheid, maar wensten zeker geen soevereiniteitsoverdracht naar een ander Europees land.

De Amerikaanse interesse nam nog toe als gevolg van het interne conflict tussen Noord en Zuid over de slavernij. Indien het Noorderlijke anti-slavernij standpunt het mocht halen in de V.S.A., dan leek Cuba voor het Zuiden een ideale plaats voor één of twee slavenstaten. Door snelle annexatie kon het Zuiden wellicht ook verhinderen dat Spanje plots zou besluiten de Cubaanse slaven de vrijheid te schenken.

In 1853 kwam de democratische president PIERCE aan de macht in Washington. Onder Zuiderse druk maakte hij van de annexatie van Cuba een prioriteit en hij zond de flamboyante senator uit Louisiana,

Pierre SOULÉ, als ambassadeur naar Madrid. Naar aanleiding van een Spaanse controle van een Amerikaans schip, dat van New-York via Havanna naar Mobile (Alabama) voer, gelastte de Amerikaanse regering haar voornaamste ambassadeurs in Europa tot bovengenoemd overleg. Deze stelden voor Cuba af te kopen voor een bedrag van maximaal 120 miljoen dollar. Indien Spanje weigerde, dan suggereerden ze Cuba te veroveren : "... upon the principle that would justify an individual in tearing down the burning house of his neighbour if there were no other means of preventing the flames from destroying his own home".

Europa, dat in dat conflict de zijde van Spanje koos, kon alleen verbale druk op de Verenigde Staten uitoefenen : Frankrijk en Groot-Brittannië waren te zeer verwickeld in de Krimoorlog om Spanje daadwerkelijk hulp te bieden. De Verenigde Staten zelf konden van deze gunstige uitgangspositie weinig gebruik maken : overgaan tot verovering van Cuba zou het Noord-Zuid conflict enkel maar hebben verscherpt en het uitbreken van de Burgeroorlog hebben bespoedigd. Het resultaat was dat de "Cubaanse kwestie" wat uit de actualiteit wegdeemsterde. In 1898, met de Spaans-Amerikaanse oorlog, stond het probleem opnieuw in volle omvang op de voorgrond.

De argwaan van Washington ten opzichte van het bewind in Havanna is duidelijk veel ouder dan de Castristische machtsovername aldaar.

RECTIFICATIE i.v.m. KAART 79 VAN DE TENTOONSTELLING

"OOSTENDE VRIJHAVEN"

Bij een bezoek gebracht aan de merkwaardige tentoonstelling "Oostende Vrijhaven" heb ik wel te vlug en ook ten oprechte geoordeeld dat de kaart nr. 79 geen betrekking had op Oostende.

In de inventaris van de Kaarten en Plannen van het R.A. te Gent, staat vermeld : Carte intitulée, plan et profil de la tête d'abordage et pont de communication, construit en 1785-1786.

Het plan geeft een schets weer van, op de linkerzijde, een brede dijk met de inscriptie "digue de mer construite en 1785-1786 pour l'établissement d'un lazaret et entrepot de 184 ps. de longueur et pont de communications jusqu'à la nouvelle redoute". Van uit deze dijk loopt, naar rechts op, een brug die haaks eindigt.

Hierbijgaande is een tekst gevoegd "Etat estimatif des ouvrages en fascinage et terres grasses à faire à la tête d'abordage et redoute qui flanque le port, emportée par le courant des marées et des eaux du pays par l'écluse d'Hasegras; 3.030 fl. Ostende le 15 juin 1786. Getekend C. DE LAMY Cap. Ir.

De vermelding van de Hazegrassluis leidde ons ertoe te denken dat het hier de sluis betrof van de Hazegraspolder, die in 1784 door de aanleg van de Nieuwe Hazegraspolder werd uitgebreid, langs heen het Sluissche Gat of het Zwin.

De termen in de tekst gebruikt zoals "lazaret", "entrepot" en de verwijzing "qui flanque le port" kunnen geen betrekking hebben op de Hazegraspolder. Het moet hier gaan om uit te voeren werken in de Oostendse haven.

Op het Oostendse Hazegras, dat in die jaren nog niet was behuisd, was er wel een sluis te vinden nl. de Ste-Catherinesluis, die het overtollige polderwater langs de Amerikakreek in de geul loste.

Deze sluis, eigenlijk een sas, lag een 30 m. bezuiden de Kapellebrug en werd eerst in 1824 gedempt. Het water, dat doorheen deze sluis werd gelost, kabbelde wel de flanken af van de Amerikakreek. Zo werd in 1785 675 g. betaald voor het "leveren van synckrys, geerden ende staecken" en voor "het doen repareren den weghgespoelden dyck van den zuidcant van het sas des bassins", dus aan het noordelijk uiteinde van de Amerikakreek.

De kaart nr. 79 of 1634 geeft de voorstelling weer van bijkomende werken op deze plaats uit te voeren. Aan geulzijde werd deze zone vooral benut om schepen te kalefateren. Die zone droeg dan ook de naam "De Bank".

Dit document is eveneens van uitzonderlijk belang voor de toponimie van de stad. Voor het eerst, nl. in 1786, wordt het toponiem "Haze-gras" gebruikt voor de nieuwe stadszone, die bezuiden de handelskommen tot stand zou komen. In andere documenten komt deze term eerst in 1798 voor.

Daniel FARASYN

DE PLATE en DE PLOATE

door J.B. DREESEN

In 1954 kozen de stichtende leden van de Oostendse Heemkring als naam voor hun vereniging "DE PLATE".

Dat was de vernederlandsing van het Oostendse dialectwoord "PLOATE".

PLOATE heeft volgens DESNERCK twee betekenissen :

1. die van een SCHOL groter dan 32 cm.
2. als spotnaam voor de Oostendenaars waarbij men dan meestal spreekt van "Oostendse ploaten".

De keuze was goed want ze had; enerzijds betrekking op de Oostendenaars in het algemeen en anderszijds op een gekende vissoort die voornamelijk in het najaar zeer geliefd is. De vereniging voert tenandere een SCHOL als teken. Wel werd de taal lichtjes geweld aangedaan want een "PLATE" in de hierboven aangehaalde betekenis bestaat niet in het Nederlands.

Een ander Oostends woord voor PLOATE is PLADIES = PLADIJS, zuidnederlands voor SCHOL-*PLEURONECTES PLATESSA* (Van Dale).

Wat men in het Oostends een SCHOL noemt is het zuidnederlands voor *SCHAR-*PLEURONECTES LIMANDA** (Van Dale).

Het woord PLADIJS komt van het Middelnederlands PLADISE dat op zijn beurt uit het Oud-Frans PLADISSE (thans PLAISE, vergelijk met Engels PLAICE) van het Latijns PLATESSAM dat op zijn beurt van PLATUS = PLAT komt.

De lijn tussen PLOATE-PLADIES = PLADIJS en PLATUS is dus mooi te trekken.

Ongeveer tien jaar geleden werd in de Langestraat een nieuwe Jeugdherberg geopend. De uitbaters kozen als naam voor hun instelling het Oostendse woord PLOATE. Een ietwat spijtige keuze want sedertdien krijgen we regelmatig mensen over de vloer die bij ons om logies komen vragen of een activiteit willen bijwonen die in de Jeugdherberg thuishoort. De verwarring wordt nog groter als sommige

gelegenheidsmedewerkers van de pers de Heemkring als DE PLOATE vermelden in hun bijdragen of bij hun foto's.

Veel kunnen we aan deze toestand niet doen. Bij gelegenheid proberen we het met uit te leggen dat de naam DE PLOATE van de Jeugdherberg terugvalt op het Nederlandse woord PLAAT in de betekenis van zandbank of ondiepte op een rivier. Op de Schelde, waar het woord in die betekenis veel voorkomt, is het de gewoonte dat de vissers hun boten op een PLAAT optrekken of laten droogvallen om bijvoorbeeld te wachten tot de tij keert of om de boot te kuisen, te schilderen of te kalfaten. Al deze toestanden roepen immers een beeld van rust op.

Het Nederlandse woord PLAAT in de betekenis van zandbank of ondiepte bestaat echter niet in het Oostends. Dus de uitleg van DE PLOATE = ZANDBANK, hoe mooi hij ook klinkt klopt niet en is dus niet bruikbaar.

Wij zouden aan de directie van de Jeugdherberg kunnen vragen of zij de naam van hun instelling willen veranderen in DE PLAAT. Het woord zou beter passen bij de functie van hun instelling, even maritiem van inslag zijn als "het visje" en daarbij taalkundig "gekuist" zijn. Maar na 10 jaar bestaan van deze instelling zijn de kansen hiervoor gering.

Het enige dat we dan kunnen doen is aan onze leden en sympathisanten vragen steeds een duidelijk onderscheid te maken tussen de Oostendse Heemkring DE PLATE met de "a" van "staan" en de Jeugdherberg DE PLOATE met de lange "o" van "grot" en "tot" (dixit DESNERCK).

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (7)

door Aimé SMISSAERT (+)

Zondag 18 oktober -

Een killige Oktobermorgen. Op den Zeedijk, van in de vroege, Duitsers die van ver loeren op de Engelsche schepen, tusschen Middelkerke en Nieuipoort liggende.

Deze nacht zijn nog vele troepen aangekomen - en vroeg in den morgen in de richting van Nieuipoort vertrokken.

Van af 8 ure tot ruim 9 1/4 ure komen Duitsche kanonnën aan, die langs den Nieuipoortschensteenweg vooruit gestuurd worden. Een gedeelte wordt geplaatst in de Rentenierstraat, een ander gedeelte bij het Koersenplein. Het getal kanonnen mag op ruim 120 gerekend worden.

Lange rijen voorraadwagens komen toe tusschen 9 1/2 en 11 1/2 ure. Deze ook trekken op in de richting van Nieuipoort, doch met den avond zullen vele dezer wagens den Thouroutschensteenweg inslaan.

Geen klokkegeluid om de goddelijke diensten aan te duiden - weinig volk in de kerken, 't kan niet missen, wellicht verblijven geen 30.000 Oostendenaars in onze stad meer.

Op den Zeedijk, een weinig volk dat loert naar de Engelsche oorlogschepen.

Aan het Palace Hôtel, dat de Duitsers voort bezig zijn met plunderen, staan eenige Duitsche officieren : ze zien er maar erg beteuterd uit !

Het strand voor het Museum Stracké is overdekt met ledige wijn- en champagneflessen. Voor de groote hotels van Mariakerke zeldfde schouwspel. Ook in de Koersenlaan, Sport- en Wellingtonstraten is de weg bezaaid met ledige bottels.

Deze morgen werd, uit den Kursaal al het goed - matrassen, lijnwaad, sargiën enz. - van het Rood Kruis door de platkoppen gestolen.

De vloot die tusschen Middelkerke en Nieuipoort ligt, bestaat uit 8 schepen, waarvan 4 standvastig schieten.

Kort achter den noon komen groote vervoerautomobielen aan. Rond 2 1/2 ure vliegt eene "taube" over de stad en gaat zich neerzetten op het vliegplein van den Vuurtoren.

Uit de groote statie trekken treinen weg, bestemd tot den dienst der troepen. Volgens duitsche officieren ons verzekeren zullen binnen een 4 of 5 tal dagen, reizigerstreinen loopen naar Brugge en verder.

Tegen morgen moeten de bakkers 20.000 kilos brood leveren aan de duitschers. Men kan denken hoe de in voorraad zijnde bloem mindert ! Verscheidene bakkers staan zonder bloem - en, wat niet min erg is, er is, om zeggens, geen gist in stad. Zekere bakkers zijn daarover gaan klagen op het stadhuis. Men antwoordde hen kortaf : "Trekt uw plan !" 't Is gauw gezegd !!! Nu, we zijn er aan gewoon, aan de .... bottenvagerij onzer stadhuismannen ! In de hachelijke omstandigheden die we beleven zou het de plicht wezen van ieder goede bestuurder zich op te offeren tot het welzijn zijner onderhoorigen. Welke maatregelen nam de stad voor de bevoorradings der stad ? Hoe gemakkelijk zou 't niet zijn gist te bekomen te Brugge bij voorbeeld ? De duitschers moeten brood hebben, goed HERRN, ABER geen brood zonder gist ! Geef ons de middels om gist te bekomen, en wij zullen U brood leveren ! 't Zelfde kan gelden voor de bloem !

Geheel den namiddag staan vele nieuwsgierigen op den Zeedijk naar de oorlogschepen te zien. Van tijd tot tijd ziet men eene vlam, en daarna een weinig rook opgaan - maar men blijft zonder nieuws !

Vrienden die tot aan den Crocodile (tusschen Middelkerke en Westende) gerocht zijn, vertellen dat men langs de kanten van Slype rook ziet opwarrelen.

Gansch den namiddag worden duitsche gekwetsten de stad binnengebracht. Volgens ons verzekerd wordt, kwamen er meer dan 1.000 toe.

's Avonds ontmoeten wij nog al veel duitschers in aangenaam gezelschap met jonge Oostendsche juffertjes. Hoe laag moeten deze laatste niet gezonken zijn om zich op straat te vertoonen op zulke dagen, met de beulen van het Oostendsche volk !

Een cinema is open. Welke droevige geestestoestand moeten zekere eigenaars hebben, om terwijl het vaderland zucht onder den hiel van den duitschen barbaar, terwijl, op eenige uren afstand, onze buitenbevolking met den dood op 't lijf zit bij 't hooren voorbijsnorren der shrapnells, terwijl het Belgisch bloed bij beken vloeit - welke droevige geestestoestand moeten zekere eigenaars hebben om vermakelijkheden, natuurlijk betalende, in te richten, van zoohaast de vijand binnen is ? ?

* * *

Laat in den avond werden in het Hôtel des Thermes, twee erg gekwetsten binnengebracht : moeder en dochter SLOOVE, van Mannekensvere, die heden namiddag in eene gracht dezer gemeente door een granaat der Bondgenoten getroffen werden. Nevens hen werd een werkmán gedood. Denzelfden namiddag werden, ook te Mannekensvere, twee mannen en eene vrouw gedood.

Maandag 19e Oktober - ,

VIJFDE DAG DER BEZETTING

De Engelsche schepen liggen nog altijd tusschen Westende en Nieupoort.

Van in den vroegte zijn duitschers bezig met steenen van den Zeedijk open te breken, rechtover het Hôtel du Littoral, hoek der Hertramp. Het schijnt dat ze daar kanonnen willen opzetten.

Later in den dag komt de Heer Konsul der Vereenigde Staten ter plaats en verzet zich heftig tegen het voornemen der duitschers. De twee kanonnen, die gereed stonden, worden alsdan geplaatst in de goot der Hertramp, eenige meters achterwaarts der Zeedijk.

4 zuigboten van M. SMIS zijn genomen geworden om naar de boei der visschers te varen, doch de eerste boot geraakte buiten de haven niet, zijn schroef onklaar komend.

Na het verzet van den Heer Konsul der Vereenigde Staten werd afgezien van alle andere uitvaren der booten.

Even na 10 1/2 ure vliegt een Engelsch vliegmachien heel hoog boven de stad.

Kleine bendjes duitschers kwamen deze morgen nog binnen, alsook vele karren met voorraad en een groot getal kanonnen van 28 c.

De duitschers zetten hun plunderingswerk voort in tal van onbewoonde huizen.

Wij ontmoeten verscheidene Oostendenaars die naar Holland gevlucht waren en thans terug keeren.

Allerlei erg nieuws loopt rond over den toestand te Westende en te Lombardzijde : de duitschers zouden de bevolking drie dagen tijd gegeven hebben om te vluchten. Dit nieuws wordt echter niet bevestigd.

Op de Groenselmarkt ('t is heden marktdag), ééne boerin van Middelkerke. Zij is gauw uitverkocht. Op de vleeschmarkt zijn een 8 tal kramen open.

Op den Zeedijk mag men niet door, van aan de Kristinaramp tot aan de Berlijnschestraat. De officieren, die op den Zeedijk wandelen, zien er erg bekommerd uit ! Van ver kan men de Engelsche schepen zien schieten.

Een drietal Oostendenaars, die naar Leffinghe trokken om een peerd en eene bakkerskar te gaan halen die daar gebleven waren, en in hunne zending lukten, vertellen ons het volgende :

Zondag vielen de Engelsche shrapnells als hagel rond Leffinghe. Een tiental vielen in den omtrek der woningen van M. VAN SIELEGHEM - MAREST, op het kalsijtje leidende van den Thouroutschensteenweg naar Leffinghe-dorp. Gansch den dag werd er geschoten, doch het geschut was het hevigst langs de kanten van Slijpe en Sint Pieters Capelle. Heden, Maandag, wordt niet min geschoten. De duitschers

hebben eenen vastliggenden luchtbal opgestoken, tusschen de vaart van Plasschendaele, de Thouroutsche Kalsijde en Zevecote. Van uit Oostende kan men heel goed die luchtbal bemerken. De Engelschen hebben hem ook bemerkt, want zij richten rond 11 ure hun geschut op het luchtgevaarte : een shrapnell vliegt een 100 tal meters er van af, en rap en gauw wordt de luchtbal neergehaald.

Over Leffinghe heen snorren de shrapnells schier onophoudelijk voorbij. In de dorpstraat van Leffinghe staan duitsche kanonnen en voorraadwagens. De duitsche soldaten zijn zeer ontmoedigd : ze klagen dat men van alle kanten op hen schiet, en dat ze den vijand maar niet kunnen bemerken.

Rond 12 ure zien onze vrienden een 40 tal duitsche ruiters, met hen een zeker getal ruiterslooze peerden hebbende, in allerijl de Slypebrug over loopen, de steenweg van Slype afrukken en dan langs het Kalsijtje van Zevecote voortvluchten. De Engelsche shrapnells barsten langs alle kanten hen achterna. Velorijders vluchten in 37 haasten dweers door het land.

Bij den terugkeer langs het kalsijtje van Leffinghe ontmoeten onze vrienden twee duitsche automobielen, die, verwittigd door een motocyclist, spoedig rechtsomkeer doen en langs den Thouroutschensteenweg in vliegende vaart Ghistelwaarts vlieden.

Een ander onzer vrienden ontmoet rond 4 ure, een duitsche onderofficier per velo. De man is uiterst vermoeid en vertelt dat, boven Leffinghe, zijn bataljon, 600 man sterk, aan den slag heeft gelegen. Geen 50 man ervan bleven over !

Met den avond verspreiden de duitsche soldaten, die nog in stad liggen, zich in de herbergen.

Rond 7 1/2 ure, een klein opstootje in de Weststraat. Een duitscher was binnengegaan in de "charcuterie" SAUTÉ en had er voor 15 fr. eetwaren gekocht. Toen het op betalen aankwam, beweerde hij betaald te hebben. De winkelier betwistte zulks. Eenige duitsche soldaten kwamen bij en gaven den kooper ongelijk. Twee officieren, bijgeroepen, maanden hem tot kalmte aan, doch onze duitscher hield voet bij stek, tot eene patroelje aankwam. Zij trok de winkel binnen, en telde de kas na. De duitscher poetste inmiddels de plaat.

Oberstleutnant VON STUTTERHEIM, duitsche plaatsbevelhebber van Oostende, begint te toonen dat hij het is. Twee plakbrieven worden aangeplakt :

Ziehier de eerste plakbrief :

BELANGRIJK BERICHT

Mijnheer de Oberstleutnant von Stutterheim, plaatscommandant van Oostende, zendt mij de volgende mededeeling :

Er bestaat gegronde onderstelling dat, van wege de bevolking van Oostende, betrekkingen met de vijandelijke troepen onderhouden worden. Wij roepen uwe aandacht erop dat ieder soortgelijke verstandhouding, van welken aard zij ook zijn volgens de krijgswetten zal gestraft worden.

Oostende, den 19 October 1914

De Burgemeester,
A. LIEBAERT.

De tweede plakbrief, in 't Fransch en in 't Engelsch opgesteld, heeft betrekking op de Engelschen die nog te Oostende verblijven :

zij hebben tijd tot . . . . .
ven in de bureelen van oberstleutnant VON STUTTERHEIM, Hôtel Splendid, Koninklijkestraat. Die 't niet doen zullen krachtens de oorlogswetten vervolgd worden.

Deze avond wordt een derde plakbrief uitgehangen :

ZEER BELANGRIJK BERICHT AAN DE
INWONERS VAN OOSTENDE.

Wij maken U-Ed. bekend dat, in 't belang van de openbare rust, het verboden is, van 9 ure 's avonds tot 5 ure 's morgens de straten te doorkruisen. Bij dezelfde gelegenheid laat ik U weten dat al de openbare en private gebouwen moeten gesloten zijn gedurende dezelfde tijdruimte.

De verkoop van alcoholische dranken is verboden.

Oostende, 19 October 1914.

De Plaatscommandant,
VON STUTTERHEIM,
Oberstleutnant.

Het Bisschoppelijk Kollege zit vol met duitsche soldaten.

Dinsdag 20e Oktober -

ZESDE DAG DER BEZETTING

Deze morgen ontmoet men in stad hier en daar zwijmelende duitschers, die manden met wijn dragen.

Tot rond den middag mag niemand op den Zeedijk tusschen het Majestic Hôtel en den Kursaal. Ver in zee, in 't Noord-Oosten, moet er een zeegevecht plaats grijpen, want duitsche officieren staan voortdurend met hunnen verrekijker naar dien kant te zien. Wij hooren, op de Vlaanderenramp, een platkop aan zijn kameraad zeggen dat 3 duitsche schepen reeds gezonken zijn.

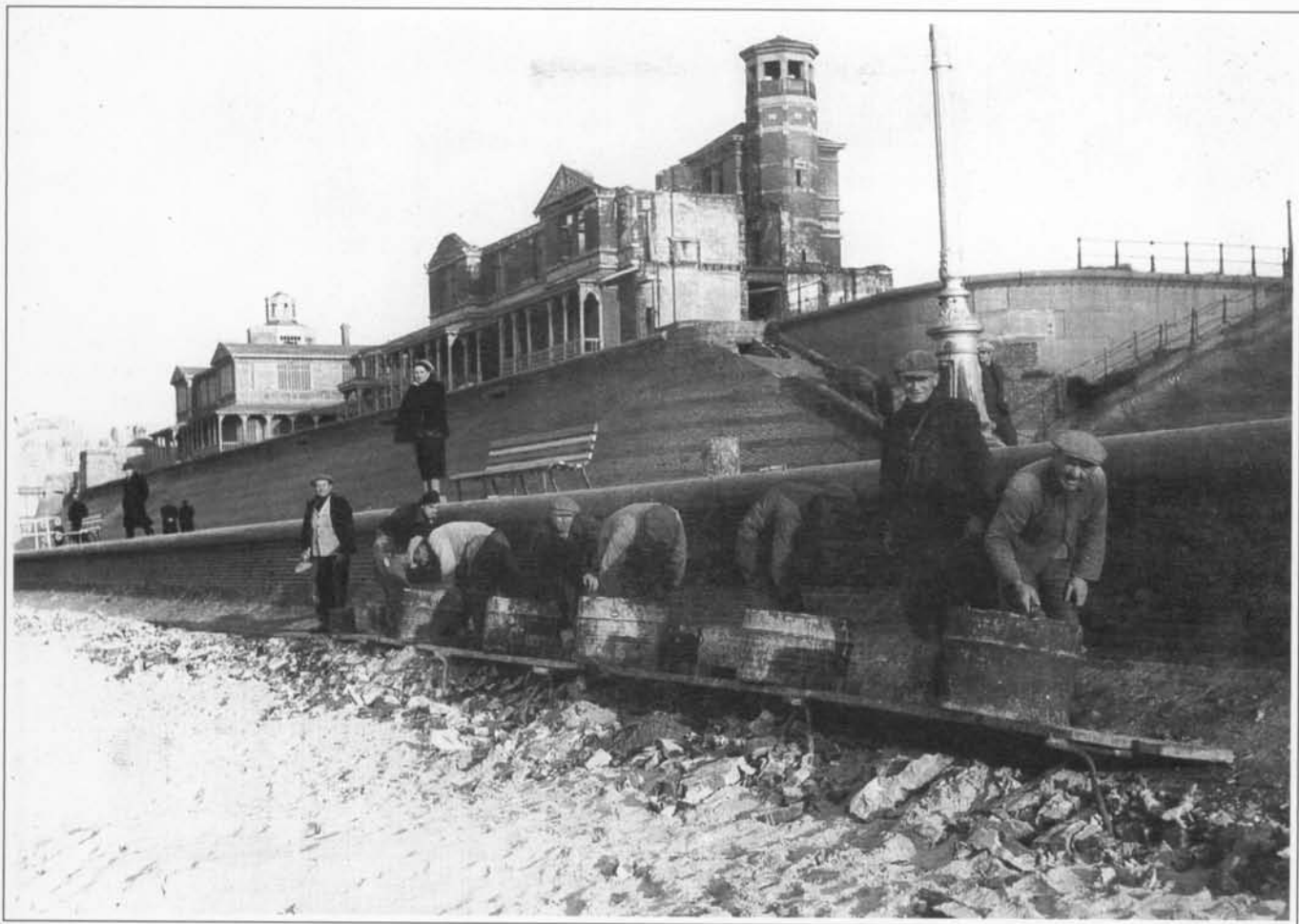
Rond 10 ure komt langs de Kapellestraat eene bende soldaten van het Zeewezen af, gevolgd van eenige kannons en een aantal karren met voorraad en voeder. Die gasten komen van Brussel met den trein. Wij tellen 180 reken van 5 man, samen dus 950 man - voegt erbij de oversten, de mannen die op de kanonstukken en op de karren zitten alsook eenige wielrijders - en men komt tot ruim 1.100 man . . . . en 2 koeien. Toen ze met hunne tamboers er vijfers voorenop op de Groote Markt défileerden, spraken de menschen reeds ven verscheidene duizenden !!

. . . . .ten vond logiest in de Meisjesschool der Groenselmart, een ander in den Koninklijken Schouwburg, ja in den Koninklijken Schouwburg ! Ze zullen daar wat uitgestoken hebben want geburen vertellen ons dezen noen dat ze de platkoppen daar hadden hooren buischen en smijten dat hooren en zien verging !

(vervolgt)

N.V.D.R. In de tekst zijn bepaalde zinnen vervangen door puntjes (. . . .). Op deze plaats is de originele tekst onleesbaar doordat de krant, bij het inbinden, verkeerdelijk werd afgesneden.

door R. VERBANCK

Op het ogenblik dat ik dit neerschrijf (9-12-89) loopt in het museum van de heemkring De Plate, te Oostende, een interessante tentoonstelling, met als thema "Oostende Vrijhaven".

Met enige vertraging werd een plan opgehangen dat het catalogusnummer 59 meekreeg : "Plan van kreeft- en oesterbanken te Oostende" (Algemeen Rijksarchief, Kaarten en Plannen, Inventaris in handschrift nr. 7941). Als naar gewoonte is dit verkeerd, want het moet zijn : te Bredene. We zijn het beu ons daarover druk te maken.

Naar verluidt zou bij het plan een gebruikelijk dossier horen, maar dat kregen we tot hiertoe niet onder ogen. Ik heb ondertussen reden om te vermoeden dat het hier om een plan gaat met een TE BOUWEN oesterpark. Het is zeker dat er een oesterpark is gekomen, maar er kunnen twijfels rijzen over het uiteindelijk uitzicht.

Laten we eerst de ligging bekijken. Het zou aangelegd worden op het punt van de landtong waar de Gauwelosekreek in de havengeul uitmondt. Daar lagen voordien de zeewaartse buitenwallen (glacis) van het fort Sint-Philippe. De inrichting zou bestaan uit twee duidelijk afgescheiden delen : een gedeelte strekt zich uit langs de fascinagedijk "Kraayenest". Daarin zijn twee lange behuizingen voorzien, een kreeftenput en percelen voor oesters. Het andere gedeelte is een waterreservoir. Beide delen betrekken hun water afzonderlijk via een sluis uit de Gauwelosekreek.

Is er op deze plaats een oesterput gekomen ? Daar durf ik positief op antwoorden. Een weinig uitleg is zeker niet overbodig. In 1804 gaf Napoleon toelating tot het aanleggen van een spuikom met spuisluis ("Franse sluis" ter hoogte van de Oesterbankstraat). Deze spuikom zou zich uitstrekken tot aan het fort Sint-Philippe en, afwijkend, de monding van de Gauwelosekreek in beslag nemen. Het geheel kwam slechts volledig klaar in 1811. Tegenaan het fort kreeg de kom een uitsparing : een oesterpark werd niet opgeofferd en bleef gelukkig voortbestaan. Wel zien we op Franse plannen uit die tijd dat de waterreservoirs niet netjes vierkant zijn maar wel het uitzicht hebben van een ronde vijver.

Wellicht was het oorspronkelijk plan wat te optimistisch en had men niet ten volle rekening gehouden met de bodemgesteldheid. Alhoewel er aan deze zijde van het fort reeds behuizing was moet men veronderstellen dat de landtong maar een slijkerig geval was dat normaal bouwen niet toeliet. Aan de hand van alle latere plannen krijgt men de zekerheid dat ze het dan maar over een andere boeg hebben gegooid. Al deze plannen (o.a. POPP), vanaf de Franse tijd tot het ontwerpen voor het graven van de nieuwe handelsdokken vertonen een zekere continuïteit.

Oude plannen moet men kritisch bekijken omdat ze soms geen oog hebben voor details. Wat onze oesterput betreft vind ik dat deze van Lt-Ing. DUTILLEUL (plan van de versterkingen en omgeving van Oostende - volgens VERBOUWE ± 1820) zeer geloofwaardig. De ronde reservoir is er, maar ook de oester- en kreeftenbakken. Ook twee bijgebouwen zijn minutieus getekend.

Nu wat anders. In het "Oesterboek" van R. HALEWYCK en N. HOSTYN lezen we onder hoofding "Oesterparken DE BROCK" : "Deze oesterparken

waren zeker al ca. 1840 in gebruik" : ze kwamen immers al voor op plan AVANZO uit die jaren en bv. ook op het stadsplan van PASQUINI.

De oesterput was deze bekend als horende bij de "Tivoli". Er is geen lang studeerwerk op oude plannen nodig om te merken dat de oesterput van DE BROCK de voortzetting is van deze die aangelegd werd vóór de Franse tijd. De ronde of ovale vorm van het reservoir is ook te zien op kaarten uit 1840. Dat de oesterput gespaard werd bij de aanleg van de spuikom bewijst dat hij in werking was. Hij bestond dus reeds en werd niet achteraf aangelegd. Of hij ook continu in bedrijf bleef kan ik evenwel niet verzekeren.

Gezien de dijk van de spuikom de uitgang van de Gauwelošekreek afsloot, werd tussen het fort en de buitenwallen een nieuwe uitweg gegraven : Het Varretje (nu Tweebruggenstraat). Deze tussenscheiding geeft op de plannen de verkeerde indruk dat de oesterput vreemd is aan het vroegere fort. Bijkomende functies, palingrestaurant of amusementgelegenheid, mogen ons zijn vroegere situatie niet doen vergeten. Indertijd heeft men waarschijnlijk vergeten zijn eeuwfeest te vieren.

James ENSOR borstelde in 1876 een schilderij met de inrichting "Tivoli ... te Oostende", volgens de prentkaart die te koop is in het Museum voor Schone Kunsten.

ENSOR IN DRESDEN

Hopelijk weet iedereen dat de "Staatliche Kunstsammlungen Dresden" in hun "Gemäldegalerie Neue Meister" een schilderij bezit van ENSOR. "Stilleven met Rode Kool", geschilderd in 1890, kwam in hun bezit in 1926 na een verkoop uit Brussels privaatbezit.

Waarschijnlijk is het daaraan te wijten dat het kunsttijdschrift "Maler und Werk", Dresden, een boekje publiceert in 1985 over onze wereldberoemde kunstenaar van de hand van Henry SHUMANN. Het kunsttijdschrift informeert ons over het algemeen over de kunstschepping van een bekende schilder in het verleden en zijn betekenis voor het heden en de toekomst. Het houdt rekening met alle kunstepisoden en wil zich in het bijzonder bezighouden met de vordering in het kunstgebeuren. Iedere bijdrage, en tot in 1985 waren er dat reeds twaalf, met in voorbereiding nog een achtal, neemt ons mee in de ontwikkeling van een kunstenaar om erkenning en duiding te geven aan zijn werk als schilder.

Het boekje "James Ensor" is van klein formaat en telt dertig bladzijden, waaronder veertien voor tekst en zestien voor afbeeldingen van schilderijen.

Henry SHUMANN behandelt in zijn eerste deel de schilderperiode van ENSOR tussen zijn leeftijd van twintig en vijfendertig jaar. Hij noemt het "sein geniales Frühwerk". Daarna komt er een chronologische levensbeschrijving met een opeenvolging van zijn bijzondere tentoonstellingen. Enkele indrukken en uittreksels uit brieven aan Pol DE MONT in 1894 en 1895 tonen ENSORs heftige uitspraken en antwoorden op diverse kunstkritieken en SHUMANN laat dit hoofdstuk eindigen met "Ich kläre meine Farben, sie sind eigenwillig und persönlich". Wat een figuur, die ENSOR ! Vervolgens krijgen wij de literaire bronnen, gevolgd door een lijst van de afbeeldingen. Deze laatste vallen ten zeerste tegen door de "reproductie van de reproductie". Ze geven echt niet de eigen "Farben" van de grote meester weer.

Besluit aan de Ensor-fans. Het boekje is een documentje waard !

door Emiel SMISSAERT

KAREL VAN DE WOESTIJNE EN STIJN STREUVELS

Literaire parels aan de Middenkust

Westende noemt zich de "Pärel van de Belgische Kust" en is de meest zuidelijk gelegen badplaats van de Middenkust. Deze deelgemeente van Groot-Middelkerke geniet een vrij grote populariteit, vooral als kindvriendelijk badplaatsje. Ze omvat drie woonkernen : Westende-Bad (dicht bij de zee), Westende-Dorp (landinwaarts) en Lombardsijde (tegen Nieuwpoort aan).

In Westende (Wetstraat 80) zo weet Fernand Bonneure ons te vertellen (18) woont Roger Pieters (°1922). Hij is sedert 1958 literair actief en schreef romans en toneelstukken die hem naam en bekendheid gaven. Hij was jarenlang werkzaam in het onderwijs te Nieuwpoort en aan hem wijdde de literaire criticus Jooris van Hulle in 1985 de korte studie Vanop de wal gezien (VWS-cahier nummer 113).

Een schrijfster die graag in Westende vertoefde is Christine D'Haen (°1923). Daar "leerde ik zwemmen in de Lac aux Dames; ik vond het jammer te ontdekken, dat waar we ongeveer altijd in zee gingen, de afvoerleidingen met het vuile water in zee liepen... Ik schreef mijn lang gedicht Zee-Interludium als een soort summa van al mijn zee-ervaringen, vooral toch die van Westende" (19).

In Middelkerke werd Daan Inghelraam (°1905) geboren. Hij woont reeds tientallen jaren in Blankenberge, waar hij eerst als onderwijzer, daarna als leraar werkzaam was. Hij schreef romans (o.a. Angélique (1948)), novellen en jeugdboeken (20).

Wie aan het hart van de Middenkust denkt, zegt Oostende : ingeplant in het midden van de Belgische kust, voert deze stad de titel van "Koningin der Badsteden". Wie Oostende-en-de literatuur zegt, denkt aan Karel Jonckheere, de bekendste Vlaamse auteur die zelf van de kust stamt en daar fier op is.

Als letterkundige is en blijft hij in de eerste plaats een oorspronkelijk en gevoelig, puntig en kundig dichter. Hij mocht twee maal, in 1946 en in 1955, de Staatsprijs voor Vlaamse poëzie ontvangen. Speels en spitsvondig, rad van geest en fijngevoelig van taal is Karel Jonckheere altijd geweest en hij bewoog zich op diverse terreinen actief en bedreven. Want naast de lyriek kon hij tevens, met een gemak en met een zwier die hem eigen is, het prozagenre aan : novellen, essays, anekdoten en aforismen, reisverhalen, vertalingen en boeiende memoires waren evenveel pijlen op een boog die tot voor kort immer in de aanslag stond. Zijn herinneringen, neergeschreven in boeken met titels als De vogels hebben het gezien (1968), Waar plant ik mijn ezel (1974) en Verbannen in het vaderland (1978) geven gevat en kruimig weer hoe het gesteld was te Oostende en aan de Westkust, voor en tijdens de tweede wereldoorlog. Stuk voor stuk vormen deze herinneringen de schriftelijke neerslag van de Voltooid Verleden Tijd, van de geschiedenis en in het bijzonder van de cultuurgeschiedenis van onze kust.

Oostende teert niet enkel op de naam en faam van één gerenommeerd schrijver. Een handvol minder bekende literatoren hebben, elk op hun manier en naar best vermogen, hun geest en ziel aan het papier toevertrouwd. Het is geen louter "namen noemen", wanneer

dichters als Daan Boens, August Vanhoutte, Stefanie Verzele-Madeleyn, Ferdinand Vercnocke en Roger Devriendt gememoreerd worden. Van de oudere prozaschrijvers vernoemen we enkel Gaston Duribreux en Ary Slees (ps. van Karel Seys). Zijn die dan toch zomaar "vergeten" ? Is hun werk nu, ongelezen, voorgoed "opgeborgen" ? Neen, toch ! En jongere schrijvers als Paul Duribreux, John Gheeraert, Lia Timmermans, Julien van Remoortere, Christian-Adolphe Wauters... Zij hebben ons vandaag de dag nog heel wat te bieden !

Nagelaten indrukken van dichters en prozaschrijvers die destijds onder de indruk kwamen van de charmes van de Koningin der Badsteden werden verzameld door John Gheeraert in zijn fraaiogende Ode aan Oostende (1977) waarin een vijfenzeventigtal auteurs beknopt worden voorgesteld.

Maar ook de namen van enkele prominente Vlaamse auteurs kunnen verbonden worden aan Oostende.

Een gekweld man als Karel van de Woestijne (1878-1929) kon nergens voorgoed aarden of zijn draai vinden, daarvoor had hij een te rusteloos temperament. En kijk : toch heeft hij het voor elkaar gekregen om in Oostende vijf jaar door te brengen. Maar zelfs daar was Karel van de Woestijne niet honkvast ! Raf Seys (21), die zich baseert op informatie van de grote Van de Woestijnespecialist prof. M. Rutten, somt op : Wellingtonstraat 6, 1920-1922; Eufrosina Beernaertstraat 152, 1922-1923; Hofstraat 25, 1923-1925 en tenslotte Vlaanderenstraat 20, 1925-1926.

Van Pasen 1925 bewoonde Van de Woestijne feitelijk reeds La Frondraie te Zwijnaarde bij Gent, alhoewel hij daar pas officieel werd ingeschreven op 20 augustus 1926.

Karel van de Woestijne was naar Oostende getrokken bij zijn aanstelling als docent Nederlandse Literatuurstudie aan de Rijksuniversiteit van Gent. Eén jaar voordien, in 1919, had hij de eervolle benoeming gekregen van briefwisselend lid van de Koninklijke Academie voor Taal- en Letterkunde, eveneens in Gent gevestigd. De familie Van de Woestijne verhuisde van Sint-Lambrechts-Woluwe naar Oostende, enerzijds voor de gezondheid van de twee kinderen (Paul en Lily), maar ook omdat er in Oostende een atheneum was, zodat het onderwijs van hun zoon er niet zou onder lijden. Bovendien : in Oostende had Karel van de Woestijne enkele zeer goede kennissen bij wie hij van harte welkom was.

Oostende droeg ij een warm hart toe. "Hij ging er fier op" wist F.V. Toussaint van Boelaere te vertellen, "om gedichten die hij hier geschreven had te onderscheiden van andere door er de naam van de stad Oostende onder te plaatsen. En sommige behoren tot zijn mooiste verzen" (22).

Wanneer het even kon, bij goed of slecht weer, maakte hij een fikse, deugdoende wandeling langs de zee. Toen het op een keer werkelijk stormde werd Karel van de Woestijne met zijn "klikken en klakken" zoals men te Oostende zegt, opgetild door de wind en weer tegen de grond gesmakt. Een ontwrichte schouder en arm was het gevolg.

In de zomermaanden woonde Karel van de Woestijne vaak de repetities (die hij prefereerde boven de eigenlijke officiële uitvoering) bij in het Kursaal. Hij was overigens een trouw bezoeker van het Kursaal : daar kon men hem regelmatig vinden, gezeten in een rustig hoekje van de leeszaal, om er zijn kronieken voor de Nieuwe Rotterdamse Courant te schrijven. 's Winters trok hij hiervoor naar de leeszaal van de Stadsbibliotheek op het Wapenplein. Hoe hij zelf over zijn werk als journalist dacht, vernemen we uit een brief (23) aan zijn vriend Emmanuel de Bom :

Ik dank het aan u, dat ik journalist ben geworden. En, in het geheim van mijn hart : het is op mijn journalistenwerk dat ik misschien nog het fierst ben. Het heeft mij in het midden van het leven geplaatst, gedwongen hard te werken, vlug te werken, opgewekt te werken, zooals een echt mensch betaamt. Ik heb nogal veel boeken geschreven, eenvoudig omdat ik twintig jaar en meer veel journalistiek werk heb gemaakt. Anders zou ik mijn leven hebben verdroomd; ik zou het bij een of twee bundeltjes hebben gelaten. Maar gij, beste vriend, gij hebt mij in het volle leven gestampt, en geleerd te vechten, of althans naar de noodwendigheid het meebracht, te handelen.

In Oostende heeft Karel van de Woestijne heel wat gedichten geschreven die aan de zee zijn gewijd. Een bundel, samengesteld in deze periode, kreeg de titel God aan zee (1926).

Het gezin Van de Woestijne bleef tot Pasen 1925 in Oostende. Het is met spijt in het hart dat zijn vrienden zijn vertrek vernamen. Daarom werd, enkele weken voor zijn afreis, een hartelijke afscheids-hulde gebracht aan Karel van de Woestijne. Op dit vrienden-avondmaal werden toespraken gehouden door o.a. James Ensor, en aan Karel van de Woestijne werd het ereburgerschap van de stad Oostende aangeboden, een eerbetuiging die ook vandaag nog uiterst spaarzaam wordt toegekend.

De gehuldigde drukte in volgende bewoordingen(24) zijn gevoelens van dank uit :

Dames en Heeren,

Het onverwachte en des te hooger gewaardeerde gebaar van Burgemeester en Schepenen van de stad Oostende heeft mij diep getroffen. Het geeft mij de gelegenheid in de eerste plaats en voor elk ander aan de bevolking dezer stede in de personen der gemeentelijke overheid te zeggen, met welke dankbare gevoelens wij Oostende zullen blijven gedenken. Mijn vrouw en ik zijn naar hier gekomen met egoïstische bedoelingen : het ging om de gezondheid van de kinderen. Wij zouden hier een jaartje blijven : het is vier jaar geworden. En daar zijn de Oostendenaars de grootste reden van.

Daar is natuurlijk de Zee, en, zonder dat hij in dichterlijkheid vervallen wil, zult gij het een dichter niet kwalijk nemen dat hij hare aantrekkingskracht niet miskennen wil. Maar behalve de Zee, naast de Zee, aan de Zee, is daar de Stad, de beminnelijke Stad en haar bewoners. Dat wij hier vrienden hebben gevonden : wij stellen het hier met aandoening vast. Dat ik waardering mocht oogsten : het is voor mij verbluffend, maar ik moet het wel aannemen, aangezien onze burgemeester het zelf bevestigt. Het verdubbelt mijne erkentelijkheid.

Wij verlaten overkort deze stad. Geloof wel dat het met spijt is. Geloof tevens dat gij ons meer dan eens terug zult zien.

Inmiddels nogmaals den dank van mijne vrouw, van mijne kinderen, van mij die de eer zal hebben gehad, Oostendsch burger te zijn geweest.

Kort daarop vestigde de familie Van de Woestijne zich in Zwijnaarde bij Gent, waar zoon Paul de colleges in de klassieke filologie volgde.

In de zomer van 1925 was de dichter terug aan zee, ditmaal in De Panne, waar hij ook in 1927 enkele dagen is komen doorbrengen bij zijn schoonzoon Maurice Roelants. In 1928 betrok hij, weer in De Panne, de villa Shamrock aan de Avenue des Artistes, wat hem ten zeerste amuseerde ; hij was de enige echte "artiest" die ooit in die laan gewoond heeft !

Tijdens de Paasvakantie van 1929 is Karel van de Woestijne terug in Oostende. Hij logeerde op de hoek van de Zeedijk en de helling van de Vlaanderenstraat, niet ver van het nu nog bewaarde woonhuis van James Ensor. Enkele weken later nam hij met zijn gezin intrek in het Hôtel de la Couronne, maar het was toen bar slecht weer en nog dezelfde dag werd de terugreis ondernomen. Karel van de Woestijne is nooit meer teruggekeerd. Enkele maanden later is hij te Zwijndrecht overleden, amper éénenvijftig jaar oud...

In mei 1937 had een grootse hulde te zijner nagedachtenis plaats in Oostende (25).

Noten

- (18) F. Bonneure : Littéraire gids voor West-Vlaanderen (1985), p. 146 en 149.
- (19) Brief Chr. D'haen d.d. 20 mei 1988.
- (20) F. Bonneure, o.c., (p. 146) vermeldt nog een paar schrijvers die vooral plaatselijke bekendheid genoten.
- (21) Raf Seys : Karel van de Woestijne, God aan Zee, te Oostende. In : "August Vanhoutte" (VWS-cahiers, nr. 96, 1982), p. 4.
- (22) De Van de Woestijne-hulde te Oostende, in : Vooruit, 10 mei 1937.
- (23) K. Van de Woestijne : Verzameld werk (Brussel, 1948), deel 1, p. XXXII.
- (24) Uit : AMVC, W.803/H, Karel van de Woestijne.
- (25) zie :
  - Karel Jonckheere : Karel van de Woestijne te Oostende, in : Elckerlyc, 8 mei 1937;
  - Een Karel van de Woestijneherdenking te Oostende : herinneringen van 's dichters verblijf aan zee, in : "De Standaard", 6 mei 1937;
  - R. Seys, o.c., p. 4.

DE OOSTENDSE MUZIEKGESCHIEDENIS - XL

BELANGRIJKSTE SOLISTEN EN GASTDIRIGENTEN IN HET KURSAAL 1850-1914 (4)

door Ann CASIER

Periode 1895-1899

Charles-Marie WIDOR, organist aan de St.-Sulpicekerk te Parijs, kwam een tweede maal zijn eigen composities dirigeren en vertolken op dinsdag 23 juli 1895. Waarschijnlijk kwam hij toen naar Oostende op aandringen van zijn vriend, de organist van het Kursaal Léandre VILAIN, die zijn woning "Villa Widor" gedoopt had. WIDOR dedicaceerde tijdens zijn verblijf en partituur van zijn "Symphonie gothique pour orgue" (op. 70) aan hem (1).

Vele muzikale en andere prominenten kwamen voor deze gelegenheid naar Oostende : barones LAMBERT de ROTSCCHILD, componist E. LASSEN, de directeur van het Brusselse muziekconservatorium F.A. GEVAERT en DELSAERT, professor aan het conservatorium van Parijs. De volgende muzikaal-romantische parels prijken op het Widor-programma :

1. Symphonie op. 69 (a. Introduction, Allegro, Andante
b. Scherzo, Finale)
2. Nuit d'étoiles (zang : mevr. OLDENBOOM en piano)
3. La korriganne, balet
4. Conte d'avril, abaude (viool : J. SMIT en orkest)
5. Maître Ambros, ballade (zang : mevr. OLDENBOOM en orkest)
6. Symphonie 6 : allegro (orgel : WIDOR en orkest)

"La korriganne" had reeds vaker op het programma gestaan, maar nog nooit werd het zo "con brio" uitgevoerd als onder WIDORs bezielende leiding. Na een stormachtige ovatie gaf hij als extra een toccata (2).

WIDOR werd in 1897 een tweede maal te Oostende verwacht voor de inauguratie van het orgel in de noodkerk van SS. Petrus en Paulus. Hij liet echter op het laatste ogenblik verstek gaan. Hij stuurde zijn felicitaties naar L. VILAIN bij diens benoeming als professor aan het Gents muziekconservatorium (3).

Jenö HUBAY (1858-1937), violist, componist, directeur van het nationaal Hongaars conservatorium en professor aan de koninklijke academie te Budapest, leidde op 20 augustus 1895 het Kursaalorkest in eigen composities. Hij kreeg daarbij de medewerking van Alice VERLET (Opéra-comique Parijs) en GOFFOEL (eerste tenor aan het Rijssels theater).

1. Symfonie op. 26, fragmenten
2. Luthier de Crémone, fragmenten (eerste uitvoering Budapest, 1894)
  - a. Ouverture
  - b. Eerste smart (A. VERLET)
  - c. Vogellied (A. VERLET)
  - d. Vioolsolo van Philippo (J. HUBAY)
  - e. Liefdesduo (A. VERLET en J. GOFFOEL)
3. Twee liederen op tekst van Victor HUGO (A. VERLET)
  - a. J'eus toujours de l'amour
  - b. Comment disaient-ils ?
4. Hongaarse gedichten voor viool, 1 en 6 (J. HUBAY)

Twee dagen later trad hij opnieuw op met zijn Amati-viool en vertolkte het tweede vioolconcerto van C. SAINT-SAENS en enkele eigen composities voor viool (4).

Fernand LEBORNE liet op 23 augustus 1895 opnieuw acht eigen composities onder zijn leiding uitvoeren. Ook Juliette FOLVILLE liet zich nog eens horen (op 13.09.1895) als violiste, pianiste en componiste. Ze leidde twee fragmenten uit haar onuitgegeven drama "Jean de Chimay".

Emile WAMBACH (1854-1924) kwam op 29 en 30 juni 1896 fragmenten uit respectievelijk "Humoresque" en "Melusina" dirigeren. Hij werd samen met Jan BLOCKX als één van de beste leerlingen van Peter BENOIT geprezen (5).

Het hoogtepunt in 1896 was het optreden van de Vlaamse Wagnerzanger Ernest VAN DYCK op 4 augustus. Deze Antwerpenaar was tenor aan het keizerlijk theater van Wenen, aan het theater van Bayreuth en aan de

Opera van Parijs. Dankzij zijn hoogstaande reputatie in Frankrijk, Duitsland en België waren de 5.000 à 6.000 stoelen in de rotonde allemaal bezet. Het programma van dit gala-concert onder leiding van L. RINSKOPF was zeer hoogstaand :

1. Tannhäuser, ouverture	R. WAGNER
2. Marche nuptiale (met orgel : L. VILAIN)	A. DUPONT
3. Stella, fragmenten	H. WAELPUT
4. Joseph, aria "Vainement Pharaon"	E. MÉHUL
5. Ascando, ballet	C. SAINT-SAENS
6. a. Meistersinger, Walthers Preislied	R. WAGNER
b. Walkure, Siegmunds Liebegesang	R. WAGNER
7. Rhapsodie sur des mélodies populaires canadiennes	P. GILSON

E. VAN DIJCK had alles wat men van een talentvol zanger mocht verwachten : een mooie en krachtige stem, duidelijke voordracht, degelijke talenkennis en poëtisch gevoel. Ondanks het feit dat het publiek andere Wagnerfragmenten verwacht had, werd hij vijf maal teruggeroepen. Hij gaf slechts een bisnummer na zijn laatste stuk en het was een herhaling ervan, maar nu in het Duits in plaats van in 't Frans (6). VAN DIJCK kreeg 2.500 ₣ voor dit optreden en ieder beschuldigde directeur A. LUTENS van verspilling. Vergeleken met CARUSO die in 1905 meer dan 10.000 ₣ kreeg, leek dit eerste niet meer overmatig (7).

Het eerste deel van het avondconcert op 24 augustus 1896 stond weeral onder leiding van de jonge Belg Fernand LEBORNE :

1. Suite d'orchestre 2 (entrée-valse, pas de la séduction)
2. Temps de guerre, tableaux symphoniques pour orgue et orchestre

Deze laatste compositie kreeg haar eerste Oostendse uitvoeringen zonder koren, tweede orkest, klokken en extra harpen. De energieke vertolking bracht een zeer groot succes mee (8). Drie dagen later stond Emile MATHIEU vóór het orkest en bracht de ouverture tot "L'enfance de Roland" na slechts één repetitie (9).

Erasmé RAWAY dirigeerde op 8 september 1896 zijn "Scènes hindoues" in het Kursaal.

Het publiek vroeg vooral om zangeressen met veel talent, zoals Hélène FELTESSE-OCOMBRE. Als ze minder mooi zongen, konden ze nog veel goed maken met hun uiterlijk, want ook schoonheid telde mee (10).

De jaarlijkse auditie, gewijd aan en geleid door F. LEBORNE, bevatte als nieuwigheid de "Ouverture guerrrière". Het programma was nogal zwaar en het publiek niet zo enthousiast (11). Het succes van de Brusselse pianoprofessor CURICKX, met het pianoconcerto van R. SCHUMANN (19.08.1897), werd verdrongen door het optreden van het zevenjarig wonderkind Bruno STEINDEL (°1890), dat getuigde van een buitengewoon geheugen, techniek en muzikaliteit (12).

Het seizoen 1898 bood wel een kwantiteit aan zangers, doch weinig kwaliteit. Het festival Cécile CHAMINADE (1857-1944) trok dan ook alle aandacht naar zich toe. Als pianistiek en compositorisch wonderkind had Georges BIZET haar een schitterende toekomst voorspeld (13). Op 18 augustus 1898 was het geen kennismaking met het Kursaal; op 31 augustus 1885 was ze reeds als pianiste opgetreden met enkele werkjes van zichzelf en ook met een fuga (14).

Haar optreden begon met haar "Concertstück" voor piano en orkest, waaruit haar talenten als pianiste, componiste en kleurrijk orkestrator bleken. Op piano bracht ze daarna 2 salonwerkjes "Les sylvains" en "Air de ballet". BELHOMME zong de ballade "Les deux ménétriers" uit "Richepin" met orkestbegeleiding, Blanche MARGERIE vertolkte een paar van haar melodieën en samen brachten ze een barcarolle. Het dameskoor van het Cercle Coecilia beëindigde het concert met "Noël de marins" en "Noce hongroise", gedirigeerd door componiste CHAMINADE met een levendige orkestbegeleiding. Zijzelf, publiek en koor waren zeer begeesterd na afloop (15).

Cécile CHAMINADE had niets dan lof over voor het Oostends Kursaalorkest : haar bewondering blijkt uit een brief die ze nadien aan Léon RINSKOPF schreef (16) :

Cher Monsieur,

J'espérais rester quelques jours encore à Ostende, une dépêche me rappelle de suite. Je ne veux pas partir sans vous redire combien j'ai été émerveillée de votre orchestre et de leur chef si remarquable. Ayant déjà beaucoup voyagé, j'ai eu l'honneur d'être jouée par bien des sociétés philharmoniques très justement réputées; je n'ai jamais rencontré de lecteurs comme vos musiciens, et quel zèle et quelle intelligence ils apportent aux répétitions ! Vous savez leur communiquer cette intuition que vous possédez au plus haut point et qui fait de suite vivre et comprendre les oeuvres que vous interprétez. C'est une grand jouissance pour le compositeur de s'entendre traduire avec tant de talent et je tenais à vous remercier encore en vous priant de transmettre aussi mes remerciements à votre superbe orchestre, très touchées de la sympathie qu'il m'a si chaudement témoigné. Croyez, Cher Monsieur....

De variatie aan gastsolisten was in 1898 niet bijzonder groot : voornamelijk BELHOMME en Blanche MARGERIE traden steeds weer aan (17). Alleen mevrouw Dyna BEUMER en haar 13-jarig gelijknamig nichtje vielen in de smaak (18).

Hélène FELTESSE-OCSOMBRE kreeg na haar concert van 18 juli 1899 de hoogste lof toegezwaaaid. Haar repertoriumkeuze was uitmuntend en gevarieerd, ze ontzag geen moeilijke werken, ze bezat een natuurlijk klinkende en kristalheldere stem en een expressieve dictie. Kortom ze werd als één van de beste Belgische zangeressen beschouwd (19). Het Kursaalpubliek wist haar kwaliteiten te appreciëren en zo bleef ze een trouwe gaste en werd zelf zanglerares aan de Oostendse muziekacademie.

Pianist Arthur DE GREEF (1862-1940) bracht op 10 augustus 1899 een staaltje uit zijn uitgebreid repertorium : het pianoconcerto in g van C. SAINT-SAENS. Hij was leerling van F. LISZT die hem een staalkaart van alle pianistische moeilijkheden en mogelijkheden genoemd had. E. GRIEG vond hem de beste vertolker van zijn composities. Hij was professor aan het conservatorium van Brussel en bij de koninklijke familie. Wanneer dezen naar Oostende op vakantie kwamen, trok DE GREEF naar zijn buitenverblijf in Middelkerke (waar een plein nog steeds zijn naam draagt). Het is dan ook niet verwonderlijk dat DE GREEF het Oostends muziekleven van nabij volgde en er actief aan deelnam (20).

César THOMSON (1857-1931) behoorde met E. YSAYE tot de grootste Belgische vioolvirtuozen. Hij doorkruiste heel Europa en werd overal bewonderd terwille van zijn uitmuntende techniek, die hij

telkens onderwierp aan de stijl van de uitgevoerde composities. Te Oostende bracht hij (naast enkele transcripties) het vioolconcerto van BEETHOVEN heel beziend (21).

- (1) Gent, Kon. Muziekconservatorium, II 6669, Ch.M. WIDOR, Symphonie pour orgue (op. 70). Dit exemplaar draagt Widors eigenhandig opschrift : "A mon ami L. Vilain. Ostende 23 juillet 1895. C.M.W."
- (2) S.O., 23 en 25.07.1895.
- (3) S.O., 06, 08 en 09.06.1897; S.O., 17.09.1902.
- (4) S.O., 20, 22 en 23.08.1895.
- (5) S.O., 04.07.1896.
- (6) S.O., 04 en 05.08.1896.
- (7) C. LOONTIENS, La musique à Ostende, in Ostende et le littoral, o.l.v. H. VANDEPUT, Brussel (1932), p. 112.
- (8) S.O., 24 en 26.08.1896.
- (9) S.O., 27 en 29.08.1896.
- (10) S.O., 13.06.1897.
- (11) S.O., 23 en 26.08.1897.
- (12) S.O., 23-26.08.1897 en 01.09.1897.
- (13) S.O., 18.08.1898.
- (14) S.O., 02.09.1885.
- (15) S.O., 19.08.1898.
- (16) Afgedrukt in S.O., 30.08.1898.
- (17) S.O., 07.09.1898.
- (18) S.O., 11-17.09.1898.
- (19) S.O., 20.06.1899.
- (20) S.O., 10.08.1899 en S.O., 16.08.1900.
- (21) S.O., 23, 24 en 25.08.1899. Hij kwam al het volgende jaar, op 30 augustus 1900, terug.

OPGENOMEN MUZIEK EN LIED UIT OOSTENDE EN OMGEVING

COLLECTIE OSTENDIANA (15)

Stedelijke Openbare Bibliotheek

door Robert LEROY

Bert GEVAERT

- 1° Over de Schreve; Vlaanderen één van B. Gevaert - J. Deensen. B. Gevaert (1); F. Guntler (2), zang; met begeleiding. Liederens uit LP : "Mooi Vlaanderen". Monopole S 2518; 1 single (uitgave 1987).

John GRIETEN

Geboren te Antwerpen in 1927. Komt in het begin der jaren 70 in de Oostendse Taverne 1900 als kleinkunstenaar en zanger.

Bron : hoestekst.

- 1° John Grieten 35 internationaal : 12 liederens, gezongen door J. Grieten; met begeleiding. Opgenomen te Doornik. DVV 2003; 1LP (uitgave 1981/82?).

HALLOWEEN

Het gespeelde genre is New wave.

- 1° B. Town beauty; Ghetto
Opgenomen in D. Lacksman Synsound studio te Brussel in mei 1982.
Halloween = Tristan Lejeune, zang; Free Porta, drums, zang;
Pat Shark (= Patrik Piolon), gitaar, moog; Luc Bollock (= Luc Saeys, ex-Revenge 88), bass.
H.L.W. Records 503 507; 1 single.

HEIST AAN ZEE

Heist viert carnaval. Je bent bij mij.
Willy Lustenhouver, zang; met Marc Mirror en zijn Rythmen.
Olympia 5813; 1 plaat 78 t.

Jean HILLEBRANDT

Studeerde piano aan het Muziekconservatorium te Brugge. Speelde ook nog saxofoon en in 1970 schakelt hij over naar het hammondorgel. Deed verschillende buitenlandse tournees, al dan niet met ensembles. Had 10 jaar het café "The Sound of Music" Kapucijnenstraat 2a, tot 31 dec 88. Doet nu enkel cruises.

Bron : hoestekst en mededeling.

- 1° Barmusik : 14 bekende stukken waaronder Night in Ostende van J. Hillebrandt-Danna.
J. Hillebrandt, hammondorgel, composities en arrangementen.
Omega 777.006X; 1LP (uitgave 1975).
- 2° Jean Hillebrandt plays hammond vol. 2 : 12 stukken waaronder eigen werk en arrangementen, met begeleidend ensemble.
Opgenomen in Kritz international recording studios.
Moss KRMO 100; 1LP (uitgave 1976).
- 3° Evergreens on hammond : 14 stukken.
J. Hillebrandt, hammondorgel en arrangementen.
Opgenomen in Tamara King, Heist o/d Berg.
A. Decapsound ADS 427; 1LP (uitgave 1979?).
- 4° Jean Hillebrandt and his magic organ n° 4 : 14 stukken.
J. Hillebrandt, hammondorgel en arrangementen, met begeleiding van gitaar, bass en drums.
Opgenomen in Tamara King studios.
A. Decapsound ADS 435 (uitgave 1979?).

HOOGHUYS Senior anno 1890

Orgel gebouwd in 1890 door L. Hooghuys uit Brugge; oorspronkelijk een cylinderorgel. In 1906 omgebouwd in boekorgel met 72 toetsen. In de loop der jaren verhuist het orgel door West-Vlaanderen om uiteindelijk te Zeebrugge te belanden. Wordt voor feesten nog verplaatst.

- 1° Orgel Hooghuys senior : 14 stukken.
Decca LPD 269X345; 1LP (uitgave 1973).

HOOGHUYS Condor

Orgel gebouwd in 1910 door L. Hooghuys te Geraardsbergen als orkestorgel, met 85 toetsen, voor Paul Beuprez van de zaal "De Zonnebloem" op het Hazegras te Oostende. Verhuist in 1919 naar Brugge. Werd veel later gerestaureerd en voorzien van 100 toetsen om in Zeebrugge te belanden.

- 1° Hooghuys Condor : 12 stukken.
Decca LPD 221X345; 1LP (uitgave 1972).

JEAN JACQUES

Werner BRUYNOOGHE werd geboren op 11 augustus 1939 te Beveren-Roeselare. Op zesjarige leeftijd is hij al accordeon-virtuoos en kaapt overal de eerste prijzen weg vanaf 1946, om in 1950 kampioen van België Juniors te worden. Volgt intussen de muziekschool te Roeselare voor notenleer en piano.

De 14-jarige Werner dirigeert te Beveren, zijn eigen gecomponeerd oratorium "De Mariae vita", voor soli, gemengd koor en klein orkest, met veel succes voor 400 toehoorders. Vooraleer op toernee te gaan heeft W. BRUYNOOGHE nog enkele jaren een winkel van muziekinstrumenten en muziekapparatuur te Roeselare. Daar is hij ook leraar aan de muziekschool.

Op zijn palmares staan buiten vele plaatopnamen (ook onder de naam Werner BRUNO), toernee's met Josephine BAKER, Ray CHARLES, Petula CLARK, The Platters, Gilbert BECAUD en vele andere. Ontelbare optredens in binnen- en buitenland : Hilton hotels, verschillende casino's, televisie-optredens voor BRT, KRO en WDR. Hij is nu sinds jaren vast verbonden aan het Casino Kursaal Oostende en biedt ook buiten dit Casino verschillende mogelijke voorstellingen : Solo-optredens als pianist-entertainer, Trio Jean Jacques, Quintet Jean Jacques, J. Jacques and his singing girls (8 personen), The Big Band J. Jacques (12 personen).

Bron : - persoonlijke mededeling
- documentatie Stadsbibliotheek

1° Jean Jacques at Casino-Kursaal Ostend - Rotterdam Hilton :
14 stukken waaronder : Yes you understand me (W. Bruno - J. Deensen).
Jean Jacques, piano, zang; Orkest Jean Jacques en singing girls.
Opgenomen bij Hi-Fi Brugge.
J J Records 001; 1LP (uitgave 1977?).

2° Casino-Kursaal Ostend presents Jean Jacques soft dancing :
15 stukken waaronder : Yes you understand me (W. Bruno - J. Deensen).
Jean Jacques, piano.
CKO 87001, 1LP (uitgave 1987).

Danny JAMES (= Daniel Thyvelin)

D. THYVELIN is geboren op 22 oktober 1954 en overleden te Oostende op 28 november 1986. Volgde het Koninklijk muziekconservatorium te Gent. Bespeelde het hammondorgel ook in het buitenland, vooral in Duitsland. Was bekend als directeur van de firma Taxi Danny.

Bron : gegevens van moeder.

1° Danny James and his hit hammond organ : 11 stukken.
Danny James, hammondorgel.
Opgenomen in Hi-Fi Home Studio.
Sam Sam 0352; 1LP (uitgave 1975).

Wim JANSSENS (Blankenberge)

Geboren te Blankenberge op 5 juni 1969. Hij volgde de Stedelijke muziekschool in zijn geboortestad. Vanaf zijn 16de jaar speelt hij op alle mogelijke gelegenheden in Vlaanderen: bals, allerhande feesten en ook met andere artiesten. In 1988 begint hij een muziekhandel in De Smet de Naeyerlaan 159 te Blankenberge.

Bron : gegevens van moeder.

- 1° Orgelfestival met Wim Janssens : 11 stukken met o.a. een mars- en walspotpourri.
W. Janssens, Eminent-orgel; Rudy Wittevrongel, gitaal; Kris Vanzieleghem, drums.
 Roadrunner 840159; 1LP (uitgave 1984).
- 2° Jessica; Witte rozen voor Carina.
W. Janssens, zang, elektronisch orgel en muzikale bewerking;
 Ivo Maertens, drums.
 Opgenomen te Ingelmunster : Lime House studio's.
 Monopole S 2551; 1 single (uitgave 1988).

KLEMSKERKE

- 1° Histoire de Klemskerke : Klemskerke; Jan Knubbel vogue vers l'Angleterre; Jan Knubbel millionnaire; Jan Knubbel et le parachutiste.
 Jacques Loar, verteller.
 Omega International LPD 246X; 1LP.

KAMIEL

- 1° Me wuf is weg : gezongen en instrumentale versie (C. Wybouw - J.J. Mathys).
Kamiel, zang : met begeleiding en m.w.v. S. Feys en R. Wittevrongel.
 Namicha Music 2054; 1 single (uitgave 1982?).

KATHY & NANCY

Namen deel aan de voorbereidende finale van de BRT voor Eurosong in 1981 met het lied "Zaterdagavond". Zie ook : Nancy Boyd en La Dolce vita. Zij zijn de dochters van Jean Jacques en hebben elk nog andere singles opgenomen.

- 1° Zaterdagavond; Zomer, tekst en muziek van Ghislain Slingeneyer.
Kathy & Nancy, zang; met begeleiding.
 Parsifal 1036; 1 single (uitgave 1981/82).

Jackie LAFON

Geboren op 21 november 1946. Haar zangcarrière begon op 18-jarige leeftijd. Onmiddellijk vertrok zij met een orkest naar Duitsland, Oostenrijk en Roemenië. Daarna naar Berlijn en ten laatste verbleef zij 6 maanden op de Prinseneilanden in Turkije. In Oostende trad zij op in het Kursaal, Het Witte Paard, zaal Elysee en ook vooral te Torhout, Gits, Harelbeke. Zong verschillende seizoenen te Middelkerke, te Blankenberge in zaal Eden en het Het Witte Paard. Inmiddels werd ze een contract aangeboden in de Ancienne Belgique te Antwerpen, zij was toen 22 jaar. In het Trocadero te Luik zong zij ook. Heeft verschillende televisieoptredens gedaan. Nu treed zij op in Bobbejaanland en heeft een eigen tearoom in het Antwerpse.

Bron : gegevens van moeder.

- 1° Morgen is het weer zondag; Dromenreis, van P. Laine - H. André.
Jacky Lafon, zang; met begeleiding.
 Interdisc 7003; 1 single.
- 2° Parla mi d'amore; Dag, heerlijke dag, van P. Laine - H. André en P. Broeckx (2).
Jacky Lafon, zang; met begeleiding.
 Interdisc 7006; 1 single.

3° Veel geluk professor : musical naar de bestseller van A. Berkhof;
tekst en muziek Willy Van Couwenberghe met o.a. Jacky Lafon,
zang.
Orkest o.l.v. B. Paige.
VAK 525; 1LP.

HET SCHEPENCOLLEGE VAN OOSTENDE IN 1766

Op de tentoonstelling "Oostende Vrijhaven" die van eind oktober tot einde december in ons Heemmuseum liep hebt U het fraai, door Emile BULCKE geschilderde, portret van burgemeester A. HOYS kunnen bewonderen.

In "Den Grooten Brugschen Comptoir Almanach voor 't jaer ons Heer Jesu Christi M.D.C.C.L.X.V.I." vonden wij bijgaande tekst die het ganse schepencollege geeft.

Uit : "Den Grooten Brugschen Comptoir Almanach voor 't jaer ons
Heer Jesu Christi M.D.C.C.L.X.V.I."
Biekorf. Stadsbibliotheek Brugge.

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIÉTARD

ANTONIUS PROVOOST

De heer Antonius PROVOOST zag het levenslicht te Londen in 1808.

Hij was de zoon van Jacobus PROVOOST, geboren te Brugge in 1768 en van Anna DEVAIS, geboren te Wonceler in 1783. De familie PROVOOST was woonachtig in de Lijnbaanstraat 10 te Oostende.

Op 31 jarige leeftijd, op 10 januari 1839, redde Antonius PROVOOST twee mensenlevens en werd daarvoor door Koning Leopold I bedacht met de medaille van moed en zelfopoffering.

De hieronder beschreven en afgebeelde medaille is deze die hem overhandigd werd op de jaarlijkse huldiging van de vereremerkten voor moed en zelfopoffering en die zo de heldenmoed van deze personen benadrukt.

1839 ZILVEREN MEDAILLE Ø 56 mm MET BOL EN RING

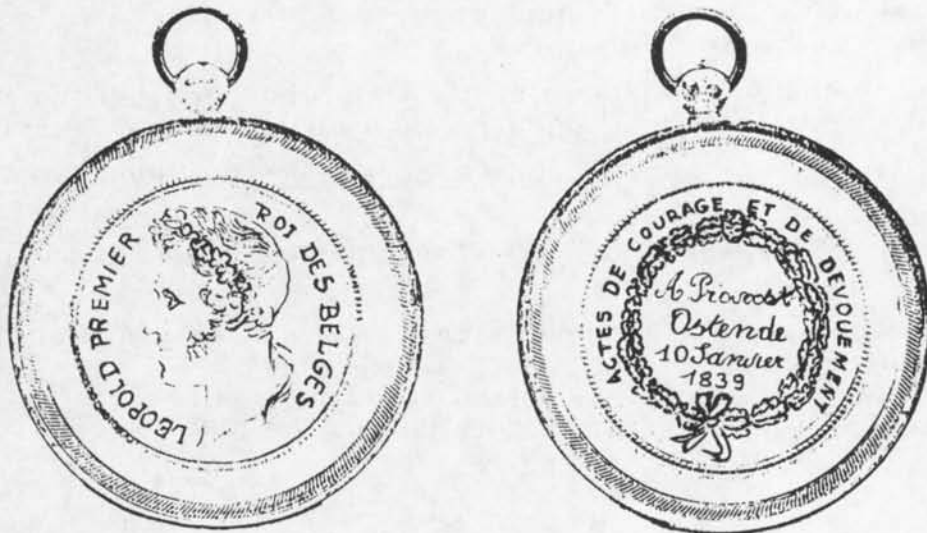
R. LEOPOLD PREMIER ROI DES BELGES.

Gelauwerd hoofd van Leopold I links gericht. Onder het hoofd BRAEMT F.

V. 2 lauwertakken in een kransvorm met bovenaan een bloem. Buiten deze kroon een rondschrift en binnenin een tekst in 4 lijnen :

ACTES DE COURAGE ET DE DEVOUEMENT

A. PROVOOST/OSTENDE/10 JANVIER/1839

HENDRIK SEEUWEN

De heer Hendrik SEEUWEN zag het levenslicht te Oostende op 27 september 1864.

Hij was gehuwd met Augusta CNUUDE, geboren te Oostende op 31 juli 1873.

Hendrik SEEUWEN was dokter van beroep en had een kabinet in de Karel Janssenslaan nr. 33 te Oostende. In 1888 werd SEEUWEN lid van de "Cercle Coecilia" van Oostende en in 1913 vierde men er zijn zilveren jubileum als stichtend en medewerkend lid van deze kring.

Hij kreeg een zilveren medaille om zo zijn jubileum te herdenken.

1913 ZILVEREN MEDAILLE afm. 28/36 mm MET RING

- R. Gezeten vrouw in vooraanzicht en links in het veld met een harp in de linkerarm.
- V. Links een lauwertak in het veld en rechts een klein medaillon met een tekst in 6 lijnen :
CERCLE/COECILIA/OSTENDE/SEEUWEN H./1888-1913
DAXBEK (graveur)

JAN RYCKIER

De heer Jean-Auguste RYCKIER zag het levenslicht te Oostende op 5 juni 1857. Hij was de zoon van Louis-Henri en van Charlotte-Françoise BERTELOOT.

Jean RYCKIER was gehuwd met Astasie HIEKEL, afkomstig uit Oostende. Hij was visser-stuurman van beroep en volgde zo de traditie van de familie op.

Ieder jaar werden er te Oostende door het Stadsbestuur premies geschonken en wedstrijden gehouden tot aanmoediging der visserij. In 1897 werd RYCKIER bij deze premieverdeling bedacht met een 2de premie in de 3de categorie.

Hij kreeg van het Stadsbestuur van Oostende een herinneringsmedaille als bewijs van zijn kunnen op gebied van de zeevisserij.

1897 MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm MET BOL EN RING

- R. OSTENDE
Gekroond wapenschild van Oostende boven 2 gekruiste palmtakbun-
dels.
- V. 2 lauwertakken in kransvorm met middenin een medaillon met
een rondschrift en een tekst in 6 lijnen :
WEDSTRIJD TOT DE AANMOEDIGING DER VISSCHERIJ
3e CATEGORIE/2e PREMIE/TOEGEKEND AAN/STUURMAN/JAN RYCKIER/1897

HAEGHEMAN - WAGNER

Naar aanleiding van het artikel over Ed. HAEGHEMAN-WAGNER in het november 1988 nummer bezorgde ons geacht lid Daniël DESCHACHT volgende gegevens :

uit "Le Nouvel Annuaire" van A. Stracké - 1902 :

- In de alfabetische naamlijst op blz. 62 o.a.
Haegheman E. coquill. bd. Van Iseghem 43 A
Haegheman L. m. de coquill. r. de Flandre 17
Haegheman Melle r. de Flandre 17
- Volgens de straatnamen op blz. 143
onder Flandre (rue et rampe de...)
nr. 21 Haegheman M^{ie} : faiences, porcelaines
Ensor James
nr. 17 Maison Haegheman : coquillages
tb. v. Boulevard Van Iseghem
nr. 26 Haegheman-Wagner E. : articles de fantaisie
nr. 70 Haegheman-Wagner : tabacs et cigares
- Volgens de beroepen
  - onder het trefwoord coquillages op blz. 230
Ensor J. Vve rue de Flandre 21
Haegheman E. rue de Flandre 21
  - onder het trefwoord faiences et porcelaines op blz. 237
Haegheman M^{ie} rue de Flandre 21
  - onder het trefwoord tabacs et cigares
Haegheman-Wagner rue de Flandre 70

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - AANVULLING

Geza OGONOVSKY

Budapest 3-8-1922 - Brussel 11-9-1989.

Deze kunstschilder woonde lange tijd Vlaanderenstraat 41, waar hij een galerij uitbaatte met eigen werk, aangevuld met kunstambachtproducten.

In de vroege tachtiger jaren organiseerde hij een tentoonstelling met Hongaarse kunstenaars in het Feestpaleis te Oostende.

Norbert HOSTYN

VRAAG BETREFFENDE "LUNETTERIE BELGE" (De Plate blz. 89/296)

Tot nu toe hebben wij het volgende gevonden :

De zaak werd uitgebaat door dhr. Henri VAEL, geboren te Schaarbeek op 08-04-1890, optiker van beroep. Hij was gehuwd met Clara NIZETTE, geboren te Verviers op 11-09-1888.

Jean-Pierre FALISE

OSTENDIANA

door A. SWYNGEDAUF

DEPREZ, Ada - Ostendiana D.346/23

De Broederhand (1845-1847) en Der Pangermane-Der Germane (1859-1862) : bibliografie samengesteld door Ada Deprez en Hans Vanacker. Gent : R.U. Gent. Cultureel documentatiecentrum, cop. 1988.

XURIGUERA, Gérard - Ostendiana X.830/2

Raymond Art : la paix de l'âme. Gérard Xuriguera, Willy Lesur. Andenne : Magermans, dep. 1989.

BALLEGEER, Johan - Ostendiana B.185/39

Aangenaam ... Johan Ballegeer. Samengest. door Liliane Claeys. Antwerpen : Vlaamse Bibliotheek Centrale, dep. 1989.

LE COMPTE, Herman - Ostendiana L.2935/17

Autobiografie van een excentriek. Herman Le Compte. Antwerpen : Standaard, cop. 1989.

ROELANTS, Jeannette - Ostendiana R.560/1

De verworpenen van Veurne. Jeannette Roelants. Gent : Stichting Mens en Cultuur, dep. 1989.

HOSTYN, Norbert - Ostendiana H.829/36

Emile Bulcke : kunstschilder-beeldhouwer (1875-1963) door Norbert Hostyn ; ter inleiding : Auguste Van Iseghem. Oostende : Museum voor Schone Kunsten; Oostende : Oostendse Heemkring De Plate. Met oeuvercatalogus van E. Bulcke.

INDEX 1989

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op de voorbije jaargang.

U kunt ze bestellen door 125 ₣ te storten op rekening 750-9109554-54 van "De Plate" met vermelding "Index 1989". U kunt uiteraard ook rechtstreeks terecht in de museumshop.

IN DIT NUMMER

blz. 38 : J. COOPMAN : Vismijn perikelen in 1751.

blz. 39 : L. FRANÇOIS : "The Ostend Manifesto" (oktober 1854).

blz. 40 : D. FARASYN : Rectificatie i.v.m. kaart 79 van tentoonstelling "Oostende Vrijhaven".

blz. 41 : J.B. DREESEN : De Plate en De Ploate.

blz. 42 : A. SMISSAERT (+) : Oostende tijdens wereldoorlog I (7).

blz. 47 : R. VERBANCK : Oester- en kreeftenpark tegenaan het fort Sint-Philippe.

blz. 48 : F. DUFAIT : Ensor in Dresden.

blz. 49 : E. SMISSAERT : Schrijvers aan zee (4).

blz. 52 : A. CASIER : Oostendse muziekgeschiedenis - XL.

blz. 56 : R. LEROY : Opgenomen muziek en lied uit Oostende (15).

blz. 60 : J.B. DREESEN : Het Schepencollege van Oostende in 1766.

blz. 61 : E. LIÉTARD : Oostendse numismatiek.

blz. 63 : D. DESCHACHT : Haegheman-Wagner.

N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders - Aanvulling.

blz. 64 : A. SWYNGEDAUF : Ostendiana.

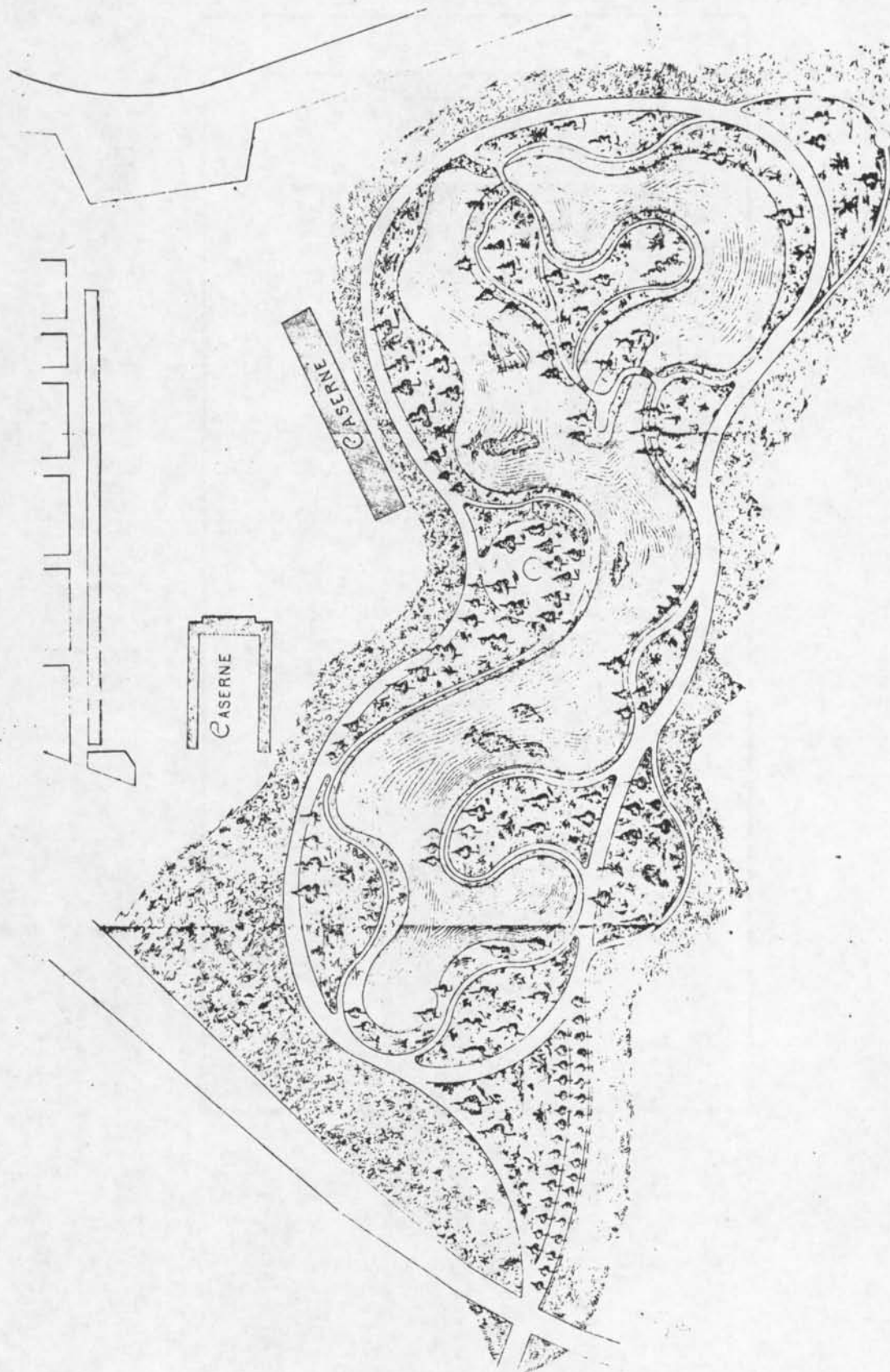

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

In het belangrijke artikel van Dr. Ir. Piet LOMBAERDE over de vestingbouwkundige werken te Oostende lezen we (De Plate blz. 87/248) dat de Duitse landschapsarchitect Edward KEILIG (1827-1895) opdracht kreeg 3 bastions van de vestingen, gelegen ten Z. van de Hazegraswijk in de aanleg van het "Bois de Boulogne", het latere Maria-Hendrikapark, te betrekken (1876; uitvoering 1888-1892).

Bijgaande plattegrond geeft ons een idee van de uitvoering daarvan.

Begravenissen
Crematies

NUYTEN

Inzake rouw
gaat het om diskretie, takt.
Binnen een beperkte tijd dienen moeilijke,
vaak pijnlijke beslissingen genomen.
Dit vereist ervaring, een gedegen uitrusting
en ook iets bijzonders menselijks,
de juiste toon.

Voor dit alles kan u bij Nuytten terecht.
Begravenissen, crematies, rouwtransporten,
tegen sociale prijzen.
Nuytten is uw steun in droevige dagen.

Tel. 059/80 15.53 & 70.32.78
Torhoutsesteenweg 88
Petit-Paris - Oostende

